

JUBILEUMI KÖZÉPISKOLAI FIZIKATANÁRI ANKÉT ÉS ESZKÖZBEMUTATÓ

Az 50. Középiskolai Fizikatanári Ankét és Eszközbe-mutató lesz Szegeden 2007. március 14–18. között! A nevezetes jubileum alkalmából visszatekintünk az ed-digi ankétek eseményeire.

Budapesti ankétek

Az első 11 tanári ankétot Budapesten tartották, közü-lük az elsőt az Eötvös Loránd Fizikai Társulat vezető-ségének kezdeményezésére 1957. december 27–28-án szervezték. (A Társulat elnöke az első tanári találko-zók idején *Gyulai Zoltán* volt.)

A továbbképzés egyik helyszíne az akkor legkor-szerűbben felszerelt fizikai kutatóintézet, a csillebérci Központi Fizikai Kutatóintézet volt. A megnyitót *Já-nossy Lajos* tartotta, majd *Pál Lénárd* az épülő atom-reaktorról, *Simonyi Károly* a magreakciók végzésé-nek módozatairól, *Fenyves Ervin* a kozmikus sugárzá-sok vizsgálati módszereiről, *Marx György* az elemi részekkel kapcsolatos legújabb elméleti fizikai ered-ményekről és azok kísérleti igazolási lehetőségeiről tartottak előadást. Az épülő reaktor megtekintésével a kutatómunka előkészületeiről is tájékozódhattak a résztvevők. A neves előadók közül, sajnos, már csak ketten vannak közöttünk: Pál Lénárd és Fenyves Ervin professzorok, utóbbi az Egyesült Államokban él. Az itt említett tudósok később is meghatározó szereplői voltak a tanári rendezvényeknek.

Az első ankétról *Csekő Árpád* a Petőfi Sándor Gim-názium tanára tudósított a *Fizikai Szemlében*.

A második tanári ankétos még csak reménykedtek egy hagyomány létrehozásában: „Mindent figyelembe véve bátran mondhatjuk, hogy az Eötvös Loránd Fizi-kai Társulat a most már feltehetően hagyományossá váló országos középiskolai tanári ankétek rendezésé-vel egyik igen fontos küldetését teljesíti, és a hazai középiskolai fizikatanítás jobbá tételének ügyét szol-gálja. Mindannyian reméljük, hogy ezt a minden te-kintetben sikeres ankétot újabbak követik.” – írta

1959 januárjában *Makai Lajos* és *Csekő Árpád* a *Fizi-kai Szemlében*. Akkor még nem gondolták, hogy eze-ket a mondatokat 49 év múlva idézni fogjuk.

Az első három ankétot a téli szünetben tartották, a két ünnep között. 1959-ben tett a Társulat Középisko-lai Bizottsága javaslatot a kiállításon résztvevő iskolák jutalmazására és az ankétek tavaszi szünetben való megtartására, így a negyedik ankétot már 1961 áprili-sában tartották.

Vidéki ankétek

A sors érdekessége, hogy a 12., első vidéki, és az 50., jubileumi ankétok is Szeged a helyszíne. Az 1969. évi rendezvényt a József Attila Tudományegyetem fogadta be. Az ankétot *Budó Ágoston* akadémikus nyitotta meg. Azóta minden évben más vidéki városban rendezték meg az ankéteket. Szegedre most harmadik alkalom-mal látogatnak el a középiskolai fizikatanárok.

Az Oktatási Szakcsoport megalakulása

Az 1973. évi veszprémi ankéton jelentős változás tör-tént, megalakult az ELFT Oktatási Szakcsoportja. Marx György és Pál Lénárd vetették fel az addigi Középisko-lai Bizottság, majd Oktatási Bizottság néven működő funkcionáriusok inkább alkalmi jellegű munkájánál sokkal szélesebb feladatok megoldására alkalmas Ok-tatási Szakcsoport megalakulásának szükségességét.

A résztvevők szavazással döntöttek a szakcsoport céljairól, feladatairól. Ezeket nyolc pontban foglalták össze. A hetedik pont szólt arról, hogy az egyes rész-területekkel foglalkozó önálló csoportokat (általános iskolai, középiskolai- és felsőoktatási) kell létrehozni. A nyolcadik pont szólt arról, hogy a vezetőségeket 4 évenként válasszák újjá, ezeknek be kell számolni munkájukról. Az első elnök Jánossy Lajos, az első titkár *Holics László* volt.

A képeken: Csekő Árpád, Gyulai Zoltán, Fenyves Ervin, Jánossy Lajos, Marx György, Pál Lénárd és Simonyi Károly

Hagyományos díjak az ankétokon

Mikola Sándor-díj

1961. április 7-én ismertette Gyulai Zoltán az ELFT elnöke a Mikola Sándor-díj alapításáról szóló elnökségi határozatot. Részletek az alapítási és odaítélési szabályzatából: „A minél eredményesebb fizikatanítás előmozdítása és az azt elősegítő fizikai didaktikai munkásság serkentése és támogatása céljából az Eötvös Loránd Fizikai Társulat emlékdíjat alapít, amelyet *Mikola Sándor*-ról, a kiváló fizikatanárról, a kísérleti fizikatanítás úttörőjéről és mesteréről nevez el. Mikola Sándor könyveivel és munkásságával jelentősen hozzájárult a fizikai módszertan fejlesztéséhez, a középiskolai tanulói gyakorlatok meghonosításához és a fizikai ismeretek hazánkban való elterjesztéséhez. A Mikola Sándor emlékdíjat korszerű, módszeres kísérletezésen alapuló, eredményes fizikatanítást elősegítő munkásság jutalmazására kell kiadni. A díj átadása minden évben az országos fizikatanári ankétokon történik az 1961. évi ankéttól kezdődően. A díj összege 2000,- Ft.”

Az első Mikola-díjat a Társulat elnöksége az egyik legnagyobb hazai tanáregyéniségnek, *Vermes Miklós*-nak, a Jedlik Ányos Gimnázium tanárának ítélte oda.

Vándorplakett

Marx György, aki szívén viselte a fizikatanárok sorsát és aktív segítője, résztvevője volt az ankétoknak, indította útjára a Vándorplakettet, amelynek átadása az ankétok nyitóünnepségének hagyományos aktusává vált. A vándorérmeket a michigani *C.M. Clark* professzor alapította. Tőle kapta 1989-ben Marx György. Ő a plakettet – amelyen lévő idézet a következő módon fordítható: „Csont törhet, vihar tombolhat, ez a tanárt nem akadályozhatja” – 1990-ben *Boros Dezső*-nek adta. Az érmet egy évig őrzi a díjazott, utána átadja az általa érdemesnek ítélt kollégának. 2007-ben *Krassói Kornéliától* a 19. tulajdonos veheti át az érmet.

KÖNYVESPOLC

Michio Kaku: HIPERTÉR

– A párhuzamos univerzumok, az időelhajlás és a tizedik dimenzió világa
Akkord Kiadó, Budapest, 2006. 364 o.

Michio Kaku amerikai kutató – aki maga is aktív részese a fizika ma egyik legaktuálisabb területén folyó tudományos erőfeszítéseknek – ismeretterjesztő könyvében a kívülállók („laikusok” és a fizika más területein dolgozók) számára igyekszik bemutatni a tudomány mai állását a hipertérrel kapcsolatban. „Ez a könyv lehetővé teszi, hogy az érdeklődő tudomá-

Napjaink változásai

2004 óta – amikor az akkreditációs engedélyt meg kellett hosszabbítani – az ankét hivatalos neve: *Országos Középiskolai Fizikatanári Ankét és Eszközbemutató*.

A modern korról lépést tartva 2005 januárjától a szakcsoportnak saját honlapja van, amelyen nyomon lehet követni a szakcsoporttal kapcsolatos eseményeket. A honlap elérhető az ELFT honlapjáról (<http://www.elft.hu>) vagy közvetlenül a <http://www.kfki.hu/elftkisk> címen.

50. Országos Középiskolai Fizikatanári Ankét és Eszközbemutató, Szeged

A rendezvényen szeretnénk megemlékezni az eltelt 50 évről, ezért kérünk mindenkit, aki emlékeket őriz, ossza meg a résztvevőkkel. A szegedi ankét után egy összefoglaló kiadványt szeretnénk készíteni, amelyben összegeznénk az előző ankétok eseményeit.

A szegedi ankét témája: *Elektromágneses hullámok*.

A plenáris előadások helye a Szegedi Tudományegyetem AOK Oktatási Épülete. A műhelyfoglalkozások, a kiállítások és a szállások az egyetem közelében lévő intézményekben lesznek. Az előadások az elektromágneses hullámokkal, a szegedi kutatásokkal és az oktatás aktuális problémáival foglalkoznak.

Sajnos, az eszközbemutatón résztvevők száma az utóbbi években jelentősen csökkent. Reméljük, hogy ez a negatív tendencia Szegeden nem fog folytatódni. A szervezők igyekeznek mindent megtenni a jubileumi rendezvény sikeréért, szeretnénk egy rangos, az előzőekhez méltó ankétot szervezni.

Mester András

Irodalom

Középiskolai fizikatanárok országos ankétjai és eszközkiallításai. *Fizikai Szemle* 7 (1957) 301, 8 (1958) 131, 0 (1959) 220, 10 (1960) 317, 11 (1961) 258, 18 (1968) 21, 41 (1991) 455